

BUDA-PESTA

30 Ianuariu st. v.
11 Fauru st. n.

Va esî duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 5.

ANULU XIII.
1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romanî'a 2 galbeni.

DÔMN'A STANCA.

— Studiu istoricu. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj (Urmare)

§. 5.

O noua epoca incepe acum in vieti'a Dôrnei Stanchii, o epoca plina de griji si de primejdii. Socî'a unui domnu aprinsu spre fapte vitejesci, si care jurase a nu pune spat'a josu pana ce natiunea sa nu va fi libera si Turcii goniti din Europa ⁽⁵⁰⁾ ea trebuia sè impartia cu dinsulu aceea-si sôrta, si nobilulu ei sufletu, ce nu formá decâtu o fiintia din barbatulu seu, sè reproduca cu misterios'a putere a iubirii tôte simtirile de durere, victoria, temere, grige, tôte fragmentàrile si pulsurile inimei lui Mihaiu, tôte marite inca prin sticla macroscopica a fiintiei femeiesci.

De câte ori nu s'a vediatu amerintiata chiar in palatu-i din Bucuresci de armat'a turca, care venise cu Emirulu sè prinda si sè ucida pe Mihaiu ⁽⁵¹⁾? In câte pericole nu s'a

⁽⁵⁰⁾ Vedi epistol'a lui Mihaiu din 1600 catra Pap'a Clement VIII, publ. de d. Hasdeu in „Columna lui Traianu“, 18:4, 215—6, in care i dice: „...Spriginitu de santi'a-vôstre si de principii crestini, trecându Dunarea, voiu infruntá nu numai provinciile invecinate, si chiar Constantinopolea, scaunulu imperiului ottomanu...“ — Spontani, Walther etc.

⁽⁵¹⁾ Walther, op. cit. 14.

aflatu cu copîi sei, departe de sotulu pe care lu-sciá in flacar'a resbóieloru, luptandu-se cá unu uriasiu si fiindu tint'a a mîi de lovituri.

Potopulu celu grósnicu de Turci cu care Sinaan pasia viniá sè innece Tiér'a-Romanésca sili pe Dômn'a Stanca, pentru sigurantia, a vini la Sibîiu in Ardélu, impreuna cu Tudora mum'a lui Mihaiu, cu copîi si cu totu ce avea mai scumpu ⁽⁵²⁾; si ací asteptà rezultatulu luptei inversiunate de viétia si de mórte, ce se incinsese intre Cruce si Semi-luna, si care se fini prin deseversit'a nimicire a paganiloru. La decemvre 1595 ea se 'ntórse in tiéra la Tergoviste si cu inim'a plina de 'nduosiare putea sè 'mbratisieze acum pe eroulu de la Calugareni, sufletulu minunatei si nemuritorrei campanii din acelu anu; si sè 'mpartia cu 'nbilsugat'a sa mana ajutore nenorocitoru remasi fara hrana si adapostu, cari incepusera la glasulu Domnului a esi din padurile si vizuinele muntiloru catra siesurile tierii. Unu altu actu de generositate facu cu femeia,

⁽⁵²⁾ Bethlen, III, 591. — Walther, 27. — Sagredo, Memorie Istoriche de Monarchi ottomani, Venetia, 1679, p. 495.

fiulu si fic'a lui Mihaiu — Oglu séu Oglan, — unu turcu deosebitu si fórté avutu, — pe cari ostasii români prindiendu-i la incungiurarea si arderea cetâtii Pelvinulu, i adusera in daru lui Mihaiu. Acest'a impreuna cu dóm'n'a sa, dupa ce i tratara cu multa omenía, i-a innapoiatu nevatemati sociului si tatalui loru pentru o rescumperare de mai multu de 50 mîi galbeni. ⁽⁵³⁾

Dar bucurí'a Dómnei Stanchii se schimbà repede in mare intristare si apesatóre grige: o intinsa conspiratiune urzita de unii din boieri, mârsiavi vendiatori ai domnului loru si ai tierii, cari intrasera in intielegere cu 6 mîi Tatarsi din Dobrogiá si 3 mîi Turci, spre a navalí la momentulu datu, si a le fi in ajutoru pentru meschinele loru planuri, avea de scopu sè ridice viéti'a lui Mihaiu si a intregii sale familii, si sè 'ngenunchià tiér'a érasí la robía straina. Din fericire conspiratiunea se descopere cá prin minune patru dile inainte d'a isbucni; câti-va din nelegiuitii boeri platescu cu capetele cutediarea loru, ér Tatarii si Turcii ce trecusera Dunarea sunt biruiti si pusi pe góna ⁽⁵⁴⁾.

Potolitu acestu focu, se ridicà altulu mai grósnicu! Amagitu de fagaduelile hanului Gherai, care tramisese doi din cei mai insemnati Tatarsi cá zalóge, cá va mijlocí impaciuirea cu Turcii, Mihaiu dede drumulu trupeloru transilvane. Atâtu asteptá si Hanulu. Elu navalesce de odata in tiéra cu ómenii sei, ardiendu, pusthíindu si robindu totulu de la Buzeu pana la Bucuresci, si cautandu in tóte anghiurile a pune man'a pe domnu si pe soci'a sa. Acestia se aflau in positiunea cea mai grea; rateciau din locu in locu pe timpu de érna, fara armata, ce érá respandita in tiéra, fara bani, pe fia-ce minutu cu temerea in sufletu cá insi-si vrajmasii boieri i voru dá in man'a dusmaniloru pagani. In fine, cu nadejdea in Dumnedieu si cu 6000 de ómeni adunati in pripa Mihaiu se ia in gón'a Tatariloru, le ucide unu numeru insemnatu, si victoriosu merge si cuprinde Braila, spendiurandu si taiandu totu ce érá Turcu séu Tataru ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵³⁾ Walther, 27—37; c. Lorchianus Ungarische Chronologia, Cölln, 1605, pag. 35—37. Chronica a anonima, in Magaz. Ist. pentru Daci'a, IV 282. Cf. Balcescu, Istori'a Româniloru sub Mihaiu Voevodu Vitézulu, in „Revist'a Romana“ I 645—650, 755—768; II 85—106, 283—303.

⁽⁵⁴⁾ Walther, 38.

⁽⁵⁵⁾ Walther, 39—43. — Ortelius, p. 304. — Campana, p. 51 aréta numerulu Tatariloru ucisi de Mihaiu cá la 8000.

§. 6.

Grelele nevoi cari se scursera in asiá putinu timpu peste capulu nespaimantatulu voevodu, fara a-lu doborí o clipa, amarise, déca nu mai multu, a inima de femeia slaba, pacinica, care totu-de-una vedea dilele sociului si ale copiiloru sei in primejdia si care tremurá la ori-ce intreprindere resboinica.

Propunerile dar de pace ale sultanului, silitu la acést'a de revolt'a ostasiloru, lipsa si fómete ⁽⁵⁶⁾, nu putea decátu s'o imbucure, mai alesu candu in 12 augustu 1597 solii turcesci adusera pentru Mihaiu si fiulu seu Nicolae, atunci in vârsta de 13 ani, unu firmanu de domnia pe viétia, lance si buzduganu, cá semnele puterii ⁽⁵⁷⁾, alte multe daruri imperatesci; o coróna de diamante, unu surgiucu impodobitu cu brillante, rubine, dóue-dieci caftane tiesute cu firu de auru, o sabia cu téca de auru si cu pietre scumpe, cai imperatesci, ⁽⁵⁸⁾ etc. Singur'a indatorire din partea domnului românu érá d'a fi neutru in resboiulu ce Turcii tinea in Ungari'a si d'a respunde jumetate din tributulu ce plateá principii de mai 'nainte; cáci cátu pentru Mihaiu pana acum nimicu nu respunsese Portii. ⁽⁵⁹⁾

Voevodulu primi pacea, pentru cá sub umbr'a ei credea a puté mai bine sè-si infintieze giganticulu planu ce concepuse: unirea tutoru elementeloru de putere ale patriei sale, *unitatea nationala* prin cucerirea Moldovei si Transilvaniei. Idea mare si nerealisata pe deplinu inca, dar totu-de-una unu dreptu si o datoría sfanta pentru ori-ce natiune, care voiesce a traí deseversitu, neatêrnata, libera, fara a nisuí la straini!

Candu socoti priinciosu a intrá in Ardélu, domnulu impartesi proiectulu — ce tinuse tainicu pana atunci — sociéi sale si la câti-va din cei mai credinciosi sfetnici ai sei. Dóm'n'a Stanca si unu micu numeru de boieri, intre cari betranulu logofetu Teodosie, lu-desfatuira puternicu la acést'a, aretandu-i marile primejdii si greutáti ce sunt de intimpinatu, putínele folóse, chiar reusindu intreprinderea, si nenocirile ce póte asteptá pe Tiér'a-Romanésca lasata 'n voi'a Turciloru, Tatariloru si Poloniloru, cari de siguru voru navalí si o voru pusthíi fara nici o téma. Dóm'n'a mai alesu, cu acea grije si iubire, ce unu sufletu bunu cá alu

⁽⁵⁶⁾ Montreux, p. 642. — I. A. Thuani *historiarum sui temporis*, ap. Papiu, op. cit. 220.

⁽⁵⁷⁾ Walther, 47.

⁽⁵⁸⁾ Stavrinós, ap. Papiu, op. cit. 302.

⁽⁵⁹⁾ Walther, 47.

ei putea sè aiba pentru sociulu seu, i aminti nestatornicí'a norocului si a lucrurilor omenesci, renumele si puterea ce-a dobânditu elu in destulu pana acum, nevoi'a de repausu si de intremare ce are poporulu sdruncinatu de atâte resbóie, recunoscinti'a in fine ce Mihaiu datorá Batoresciloru nu numai pentru man'a de ajutoru ce-i intinsese spre a dobândi tronulu, atunci candu tiranulu Alessandru-voda venandu-i mórtea la ori ce privilegiu, elu fusese silitu a pribegí din tíera, câtu si acum in urma, dupa batalí'a de la Calugareni, candu Sinaan pasia cuprinsese totu pamentulu romanescu cu focu si sabia. ⁽⁶⁰⁾

In cele din urma, vediendu, cà prin nimicu nu póte induplecá pe Mihaiu, celu netiermuritu in ambitiunea sa, cá sè-si schimbe planulu, ea hotari cá impreuna cu Nicolae si Florica sè 'ntovarasiésca pe barbatulu seu in tóte norocirile si primejdíile. Atátu de multu face iubirea candu locuiesce intr'unu sufletu de femeia, încátu ea suferi fara murmuru greutátile unui drumu facutu prin potecile si vâile neumblate ale Carpatiloru, pe unu timpu rece, o di si o nópte 'ntréga fara clipa de repausu, pana ce biruindu vêrfurile muntiloru trecura cu tóta armí'a in Transilvani'a. ⁽⁶¹⁾ Ce e mai multu, inima eroica, in batai'a de la Sielimber contra cardinalului Bathori, ea se aflá fatia inmediatu dupa cele trei cruci mari de auru, cari precedá óstea ⁽⁶²⁾, si, ce timpuri! nici resunetulu bombelor, nici fulgerile tunurilor, nici loviturele dusmane nu o 'nspaimantá, asteptandu cu barbatia la cóst'a dragului ei sotiu noroculu bataliei chiar cu pericolulu vietii. Biruinti'a fu inderetnica, ba inca unu minutu pareu totulu a fi perduto pentru Mihaiu, in cele din urma ea se alese in partea sa. ⁽⁶³⁾

(Va urmá.)

Gr. G. Tocilescu.

⁽⁶⁰⁾ Bethlen IV, 336—339. Imprecautiunea ce acestu autoru pune in gur'a Dómei Stanchii nu e nici de cum obiectiva, conforma cu caracterulu persónei. Unu unguru séu sasu, pentru care cuprinderea Ardélului de Români erá o crima neiertata — putea numai vorbi astfeiu . . .

⁽⁶¹⁾ Bethlen IV, 343 seq.

⁽⁶²⁾ Stavrinós, l. cit., 306 : „Trei cruci de auru mergea inainte, éra dupa cruci urmá chiar Dómei sa.“

⁽⁶³⁾ Bethlen, l. c., — Biseliu, ap. Papiu, op. cit., 129—132; Thuan, l. c., p. 233—235. — Chronic'a anon., in Magaz. Ist., IV 293 : „Fu resboiu fórté tare pana sér'a, si facura inca a-i invinge Bator Andreias cu Ungurii, dar apoi birui Mihaiu Voda . . .“ — C. Lorchianus, op. cit. 58.

S O N E T E .

La

I.

Te-am revediuu in fine, dar palida, 'ntristata,
Sub velulu de dantela ce chipu-ti adumbriá,
C'alu tómei ceru si fruntea-ti de nori erá 'ncarcata
Si ochiulu teu cà plânge sub gene lungi pareá!

Tu nu erái totu astu-felu, fíntia adorata,
Eternu buzele-ti rose sub zimbetu tresariá;
Dar zimbetulu se duse cu vér'a de odata,
Si te-a ajunsu destinulu ce-atátu te urmariá!

Cá flórea care 'n tótna profumulu si-essala,
Adi tremura-alu teu sufletu pe buz'a ta cea pala;
Langórea-ti pléca faci'a incetu catra pamentu!

Dar mórtea a ta vietia sublimu o 'ncoronóza,
Càci cu Natur'a 'ntréga ce trista espiréza,
Te 'nclini, palesci si intri d'odata in mormentu!

II.

Lumina-a vietii mele, te duci; . . . nu e scapare :
Stá gata alu teu sufletu din lume a sburá . . .
Dar cui me lasi pe mine sdrobotu de desperare
Si 'n giuru de ce lumina mai am a fluturá?

Am plansu trei dile 'n taina sè afli consolare
Si cerului in contra m'oprii a murmurá!
De ce inse acésta lovire-atátu de mare? . . .
Complace-se elu óre pe omu a torturá?

Adío, scumpa umbra, divina nalucire :
Am fostu nebunu a crede in marea-mi ratacire,
Cà este fericirea facuta pentru omu!

Nu, nu e datu la ângeri sè prinda radacine
In lumea de necasuri, de plansu si de suspine!
Mergi dar, la ceru resuie alu cerului atomu!

Bucuresci 30 sept. 1876.

Al. A. Macedonschi.

FÉTA DIN PÉTRA.

— Basma poporala. —

(Urmare.)

„Ah! voinice voinicele,
Nu oprí càile mele;
Ci te ia dup' alu meu sboru;
Càci, cu sinulu plinu de doru,
Te chiama sè-ti faca daru
Unu scumpu albu margaritaru,
Mandr'a Féta-a petreloru
Din valea Neculeloru.“

„Aceste cuvinte asiá dulce soptite destep-tara in inim'a voinicului unu fremetu necunoscutu; in sinulu lui se aprinsere dorintie nedesluite, pe cari pana in ciasulu acela nici in visu nu le incercase. Fara de a mai stá sè cugete, elu se redicá iute in picioré; sangele i se

incinsese cá foculu prin vine; peptu-i svecniá; in totu trupulu simtiá unu aventu neinstru-
natu ce-lu porniá sè mérga supusu si asculta-
toru la chiamarea porumbiteii.

„Urmarindu cu piciorulu pe uscatu, sbo-
rulu ei linu, cumpetatu, elu scoborá vâi, suiá
déluri, strabatea paduri, trecea lunci si períie,
si de ce amblá, pare cà mai usioru pasiá.
Candu radi'a cea mai tardia a sórelui se pre-
lingea sfiétia pe foitiele ierbeii in florite din po-
ién'a de subtu stancela Naculeloru, paseric'a se
opri pe o resura imbobocita si cu graiu dulce
cantatoru, strigà asiá:

„Tu ce plangi in stanca,
La umbra adanca,
Esi acum din pétra,
Alba, dalba féta,
Viuá si frumósa,
Blanda, recorósa,
Cu chipu luminos,
Cu trupu mladiosu,
Cu peru auritu,
Pe umeri leitu.
Esi, féta, din pétra
Sè te védia-odata,
Scumpulu teu ursitu,
Càci éta-lu sositu!“

„Cá unu visu, cá o parere se cobori de pe
stanca, mândr'a alba féta, nalta mladióra cá o
trestióra, cu perulu de auru, cu ochi de ba-
lauru, rupta din sóre intocmai cá Iléna Cosin-
sén'a. De frumósa ce erá, de alba ce s'aratá, la
sóre puteai catá, ér la dins'a ba! Cine-i vedea
mersulu, cine-i zariá chipulu, cine-i audiá gla-
sulu, nu putea sè o privésca si sè nu o in-
dragésca, nu putea sè o audia si sè nu i se in-
créda.

„Cu zimbetu gingasiu pe guritia, cu ochi
galesi si petrundietori, veniá mândr'a cam de-
scinsa, pasindu usioru si leganatu prin érb'a
móle si désa a pajistei. Ea sa opri dinaintea
voinicului, si aretandu-i intre degetiele, unu
bobu meruntielu de margaritaru, albu, curatu
si luminatu cá laptele la mulsóre, cá flórea
crinului la sóre, cá dragostile de féta mare, ea
cu viersu dulce femeiescu, care mai lesne de-
cátu saget'a strapunge inim'a voinicului, i grai
ridiendu asiá:

„Dati-l'asiu si nu l'asiu dá,
Cà me temu lu-vei uitá,
Candu la venatu te totu plimbi! —
Ba l'asiu dá, de vrei sè-lu schimbi
Cu pétr'a zamfirului,
Limpedimea cerului,
Cu pétr'a smarandului,
Verdétia pamentului,
Cu pétr'a rubinului
Clocotirea sangelui.“

„Feciorulu de imperutu remasese uimitu
cá dinaintea unei naluciri incantatóre. Nu sciá
bine déca este desteptu séu déca viséza? Nu-i
viniá sè dea crediamentu nici vederiloru, nici
audiului; si cu tóte acestea, din'a ce-i stá in
fatia, lu-priviá cu ochi fermeatori, aruncandu
prin totu trupu-i, candu aburi ferbinti, candu
fiori de ghiatia; vorb'a ei i resuná pana in
sufletu, dulce si induplecatóre. Pe candu ea
cautá la dinsulu si zimbiá, lui i se neluciá
pare cà campulu in florise si ceriulu se lumi-
nase, ér candu ea deschise gur'a cá sè-i vor-
bésca, pentru dinsulu muntii resunara, apele
se turburara, bradii se scuturara, codrii se tre-
dîra, frundile sioptira, stelele sclipira si in
locu se oprira. Atunci viéti'a, sè i-o fi cerutu
dins'a, gata si bucurosu erá elu sè o deie, nu-
mai cá in veci sè o póta audî.

„De graba scóse din sinu câte-si trele ne-
stematele fermeate, cari pana atunci fusese si
tóta puterea si tóta bucuri'a lui, si fara sè se
mai gândésca, fara sè se induoiésca, le aruncá
cu multumire in póla dragalásiei copile. Bu-
zele ei fragede si rumeióre se resfoira sub unu
risu de nebunatica bucuriá si apucandu mar-
garitarulu intre dintii ei albi si merunti, cá si
bobulu nestematu, lu-puse binisioru pe bu-
zele voinicului, intr'unu dulce si lungu sa-
rutatu.

„Atunci umbrele calduróse si balsamite
ale noptii de véra ascunsera in negura si in
tacere pe fericittii miri; singura, porumbiti'a
cea alba i desmierdá prin intunericu, candu
cu vesele cantári, candu cu blande vaietári;
dar candu resarira diorile, de odata cu florile,
porumbiti'a amagitóre, si la dragosti indem-
natóre, peste tieri si peste mări sburase, prin
vesduhu se departase, fugindu cá sè nu mai
vía, si luandu cu sine in vecia scumpulu, fe-
cioresculu daru, bobulu albu de margaritaru.

„Dile si nopti, luni si septemani trecura.
Feciorulu de imperatu si Fét'a din pétra tra-
iau instrainati de lume, singuri singurei, elu
numai cu dins'a, ea numai cu elu, si alta gri-
gia nu purtau, alta placere nu gustau, decâtu
alu dragosteloru loru. Cercuindu lumea intré-
ga in poianiti'a in florita si cu frundiari acope-
rita de sub petrele fetei, voiniculu napustise
codrii, urise isbandile vietii sale de mai nain-
te. Venatórea erá uitata; inim'a lui se scaldá
acum tóta in desmierdári noi si necumpetate.
Paseri, fére si lighiónele traiau de elu oropsi-
te; tóte se instrainase si se lapedase de alu
loru sburdalnicu stepanu; nici una nu-lu mai
cunoscea, nici una nu-lu mai ascultá; dar nici

lui, nesocotitulu, de ele nu-i mai pasá. Arculu si sagetile, ghióg'a si prasti'a stau aruncate la pamentu; rugin'a si putregaiulu se lipise de ele si le rodeau puterea. Asiá feciorulu de imperatu, uitandu vitej'á venatorésca, uitandu si cas'a parintésca, siedea diu'a si nóptea lungitu móle pe covóre si cu capulu in pól'a copilei, se uitá cu ochii in ochii ei, i sorbiá suflarea de pe guritia si-i cerea mereu sè-lu desmierde cu canticcele sale :

„Canta-ti mandro canteulu,
Cà mi-i dragu cá sufletulu;
Canta scumpulu meu odoru
Ici cu tine-asii vré sè moru!“

„Dar muierea totu muiere! Dà-i ce-ti cere, cà o sè te certe de ce i l'ai datu. Cu inceptulu cu incetulu, incepù fét'a a luá séma cà sufletulu voinicului se inmuiase la dogorél'a dragosteloru femeiesci; acum i pareu reu si i viniá ciuda, cà iubitululu ei nu mai erá, cá mai nainte, vitejelulu plaiuriloru, caruia lumea i dicea cu lauda: Feciorulu de imperatu, celu cu norocu la venatu! Insedar i cantá ea, cu viersu dulce femeiescu, mândru canteu haiducescu; insedar lu-rugá sè se trediesca din traiulu langedu si trandavu in care lu-cufundase viéti'a de iubire; insedar lu-totu indemná, cá sè ésa cu dins'a din pustiete, cá s'o duca sè védia lumea. Elu in bratia o stringea, dulce o desmierdá si asiá i totu vorbiá :

„Faca lumea ce va face,
Noi traimu aici in pace,
Cum n'e dragu si cum ne place!
Dica lumea ce va dice,
Fericirea de aice
Totu nu póte sè ni-o strice!
Spuia lumea ce-o voi,
Noi aici câtu vomu traí,
Fara grigi ne vomu iubi!“

„Dar uritulu, uritulu celu pocitu, ból'a cea fara crediementu, care din placerile tredite incoltiesce, sufletulu lu-amaresce, cu durori se hranesce si la noi placeri rivnesce, uritulu celu urgisitu, care usuca si topesce, mereu si necurmatu in inim'a copilei se prefirá si pe fia ce dí mai adancu o petrundea, in ea silnicu se 'ncuibá, mai amarnicu o rodea. Feciorulu de imperatu vedea si simtiea tóte; dar lécu sie-si nu-si sciá gasí. Fét'a amblá mai adese razná prin padure si prin livedi, cu fruntea inourata, cu fati'a lacrimata, si candu se intorcea la sotiulu ei si-lu gasiá vaietandu-si tristea, lungitu sub tulpin'a bradiloru, ea i dicea plangédu si suspinandu :

— Scóla, draga; scóla, frate!
Nu mai totu zacé pe spate,

Cà mi-am uritu dilele,
Mutandu capetâiele,
Candu la capu candu la picióre,
Candu la umbra candu la sóre.

— „Of! draga, iubit'a mea!
Nu potu, nu potu, chiar d'asiu vré.
Ból'a mea nici cà s'o duce,
Pan' ce tu nu-mi vei aduce
Mura-albastra, si amara,
Sloi de ghiatia 'n mediu de véra.

— „Of! draga, iubitululu meu!
Ajutá-ti-ar Dumnedieu!
Eu toti muntii i-am calcatu,
Mura-albastra n'am aflatu,
Sloi de ghiatia n'am gasitu,
Cà pamentu-i incalditu.

— „Fetisióra din Buzeu,
Mura-albastra-i ochiulu teu,
Care me ucide reu;
Sloi de ghiatia netopita
E chiar inim'a-ti recita
Si de mine deslipita.“

„Candu ajunge inim'a sè fia sleita de dragoste, apoi curendu piere si mil'a. Fét'a din pétra, satula si de pustiuulu muntiloru si de iubirea singuratica, visá acum nóptea si se gandeá diuliti'a intréga, la locuri desfetate si pline de lume, la orasie cu sgomotu cu petreceri si cu veselii, la cetati unde toti sè caute la dins'a cu doru si cu dragu, si dins'a cu mândria la toti sè se arate frumósá si impodobita in haina trufasia si in petre nestemate. Destulu, destulu si-inchisese ea tineretiele in departári, de lume instrainata; destulu gustase placerea iubiriloru tainuite. Acum inim'a-i sburá cá fluturele dupa lumina; sufletulu ei cerea sgomotulu veseliloru, stralucirea averiloru, vól'va truffiloru. Astu-felu de dorintie i fragmentau mereu mintile, si scimu cu totii cà ce se nasce in capu de muiere, intr'insulu nestovitu nu piere.

„Intr'o deminétia, candu feciorulu de imperatu se tredí din somnu, ingreuiatu de langóre si de inima rea, fét'a din pétra perise... O asteptá sè via la amédi, o asteptá sè via sér'a; dar umbr'a moliftiloru se asternù incetinelu d'a lungulu pajistei, scadiù si crescù éراس, dovedindu scurgerea vremei, si nimeni, nimeni nu mai vini...“

„Atunci pricepù dinsulu, cà copil'a a fugitu si 'n paduri l'a napustitu; atunci vediù bine, cà puic'a a sburatu, s'a dusu si pe dinsulu l'a repusu.

(Finea va urmá.)

A. I. Odobescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Român, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Capitanul: si-desfach pliculu de harthii, alese din ele un'a pe care si-indreptã apoi privirea, cá si candu ar fi voitu a-si remprospetã memori'a, si vrendu a-si dá putina ostenela d'a face cunoscutu ascultatoriloru testulu oficialu de pe harthi'a timbrata cu armele regesci si cu ale locotenentului civilu la presidiulu de Clermont, gândi cá va fi mai bine sè-lu inlocuiesca cu propriulu seu stilu, pe care noi lu-vomu reproduce testualminte cu tóta fantasi'a sa indresnétia, si cu o voce sonóra si bine accentuata, care trebuia sè fia audita din departare, elu strigã:

— Locuitori ai orasielului Saint-Jude, ómeni bravi, plugari vrednici, fideli si loiali supusi ai Majestãtii sale regelui Ludovicu, pe care Dumnedieu sè-lu tina, voi me cunosçeti de multu timpu si seiti cá nutrescu pentru toti in generalu si pentru fia-care in specialu, unu interessu sinceru, dimpreuna cu o stima seriósã, si cá nu-mi voiu schimbã aceste simtieminte — pana candu, firesce, nu veti seversì vr'o fapta rea sèu altu delictu in contra óre-cui.

Inceputulu acest'a promitea multu.

— Traiesca capitanulu! — strigara câti-va plugari entusiasmati.

Denis Robustel, satisfacutu, si-inclinã trupulu lungu in drépt'a si in stang'a, salutã usioru, si clipindu cu ochii continuã:

— Simtiescu o bucuria adanca, amicii mei, venindu adi intre voi cu o missiune de incredere a Maj. sale regelui, domnulu nostru, pe care Dumnedieu sè-lu tina, si din partea domnului locoteninte civilu. Ve aducu o scire buna. Voiu sè ve spunu, tuturora si fia-caruia in parte, la mari si mici, la tineri si betrani, mijloculu d'a face stare . . .

Capitanulu se intrerupse, cá omu iscusitu ce erã, spre a lasã murmurului veselu — care isbucni indata din poporu — timpulu de a cresce si d'a se desvoltã intr'unu crescendo armoniosu.

— Da, stare, amicii mei! — continuã Denis Robustel peste câte-va secunde, — si acést'a intr'unu chipu asiã de usioru si asiã de dulce, încãtu voi insi-ve veti fi suprinsi! Pamentulu este fórte josu, coppii mei, sórele e pré ferbinte, plói'a de totu rece, dilele peste mesura lungi, si dupa ce voi ati assudatu sange si apa, si ati zgriburitu dóue-spre-diece luni, sãpandu, arandu, sãpandu cu hãrletiulu, plivindu, semenandu, secerandu, cosindu, carandu, indoindu-ve spatele, stringendu-ve muschii si argasindu-ve pelea, mancandu a rare ori candu vi i erã fôme si bendu si mai arare ori candu vi i erã sete, si in sfirsitu trairu in restringere si cu cogi de pane négra si necrutiandu mai putinu bietulu corpu alu vostru decãtu caleulu pe unu spendiuratu, ce aveti in urm'a urmeloru la capetulu anului? Nisce gramedi mici de banisiori mucediti, câti-va taleri rosi, celu multu pentru cei mai norocosi, — pentru ceialalti contele ce totu crescu la pitaru, si lucrulu in viitoru, care devine totu mai greu si nu usioréza saraci'a . . .

Capitanulu vorbiã sinceru, cu convingerea neconturbata a omului siguru de sine si de ascultatorii sei. Totusi se mai intrerupse de nou, si de asta-data dinsulu avea motive.

Plugarii profitara de acestu timpu de tacere,

spre a se privi facendu din capu, si spre a dice unulu altuia:

— Ah! la draci; e tocmai asiã! Elu descrie tôte fórte bine. E fórte adevveratu, cá dupa ce ni trudu din prim'a januarie pana la stulu Silvestru, totusi nu ne mai imbogatimu de felu.

Denis Robustel suci cu degetele vârfulure lungiloru sale mustetie, apoi incepu de nou cu sporu mai mare de vorbe:

— E bine, coppii mei. Eu, precum seiti, capitanu alu gendarmeriei, amiculu vostru, parintele tuturora, vinu sè ve oferu sume fórte mari de bani; trei mii de livre de o parte si o suta de taleri de alt'a. Pe unu Dumnedieu, e asiã! Ah! nu puteti crede urechiloru vóstre si ve intrebatì ce trebuie sè faceti spre a ve adãnci pana 'n gãtu in aceste ape aurite ale riului Pactole, care — precum fia-care scie — curge in Spani'a. Ce trebuie sè faceti? Ve voiu spune: cele trei mii de livre voru apartiné aceluia dintre voi, care va aflã modulu de a prinde, mortu sèu viu, sèu macaru va denunciã justitiei, prin impartesiri bune si adevverate, pe marquisulu André-Ludovicu-Sigismundu, seigneurulu de Saint-Maixent, acusatulu de felurite fapte criminale fórte mari, si din cari cea mai mica are cá urmare pentru numitulu marquis pedépsa de mórte si altele mai multe.

„Cele trei sute de livre voru fi aceluia, care va prinde pe cutare Lazaru, lacheu alu marquisului de Saint-Maixent, si acusatulu de complicitate in crimele si fara-de-legile domnului seu.

„Numitele sume de trei mii de livre si o suta de taleri; se voru platì in bani sunatori si fara scudere, celui in dreptu, prin cassarulu presidiului din bunulu orasiu Clermont.

„Am dísu!“

Unu murmuru, care semenã cu acel'a ce s'ar produce, intr'o cosnitia mare cá si-o casa, prin niste albine mari cá boii, urmã dupa cuvintele din urma ale capitanului. Toti lu-priviau stralucindu de lacomia. Junii, barbati, si chiar si betranii visau de prinderea si de mórtea aceluia gentilomu si alu servitorulu seu, lovitura a norocului care trebuia sè-i inavutiésca pentru totu-de-una, cáci Denis Robustel n'a maritu nimicu, si in ochii plugariloru din Auvergne, in acele timpuri, sumele promise erau o adevverata avutia.

— Tôte aceste sunt pré bune, capitane, — observã cu voce nalta si intielésa unulu din locuitorii mai de frunte din Saint-Jude, inse spre a puté prinde pe acelu marquis si pe servitorulu seu, sèu spre a-i impuscã, ar trebui sè fia cunoscuti, si noi nu-i cunosçemu.

— Ai totu dreptulu! — response Denis Robustel, — casulu acest'a e prevediutu, si eu numai decãtu ve voiu pune in cunosçinti'a celoru doi criminali. Dupa ce se va ceti, acést'a descriere a persónei loru se va lipi pe paretele salei mari ai ospetariiei „Armeloru Franciei,“ unde fia-care o va puté ceti in draga voia si dupa placerea sa.

Capitanulu frundiari a dóu'a óra prin pliculu seu de hãrthii. Scóse dintre celelalte multe o fóia, acoperita cu indicatiuni tiparite, completate prin niste linii de scrisóre grósa, rotunda si cetétia.

— Fiti atenti, — dise elu apoi, — eu incepu: „Marquisulu André-Ludovicu-Sigismundu de Saint-Maixent, in etate de dóue-dieci si cinci de ani; de

talia nalta, subțire și de totu proporționatu; cu peru blondinu, lungu și naturalmente buclatu; cu mustetie blondine și pré fine, lungi și sucite; cu fatia ovala, piele alba, ochi mari și vénéti, gura mica, și cu dinti pré frumosi; cu unu semnu negru, câtu o linte, pe obradiulu stangu, la capetulu gurei, cá si flaustrulu ce damele si-lu punu de buna voia, cá peliti'a sê se faca mai fina.

— Ah! Asiá dara acestu lotru e unu adevratu cheruvimu! — intrerupse o guraritia in mijloculu ilarității generale; — descrierea ce mi-a cetitu domnulu capitano sémēna din trasura in trasura cu figur'a marelui archangelu St. Mihaiu care trêntesce demonulu, care icóna se afla de-a supra altarului din capel'a bisericeii nóstre. Pe santulu Gervasiu, dóue picaturi de apa nu sémēna mai bine; nu-i lipsesce decâtu lintea.

— Ai dreptu, lelica; eu am spusu, că acestu marquis este unu omu superbu, — respunse Robustel, cotindu cu ochiulu spre bun'a femeia. Dar spre nenorocire, lelica, dinsulu cu tóte aceste e unu omu reu, si fati'a lui frumósă e pré insielátore. De-ar fi dreptate in acésta lume, dinsulu n'ar trebui sê sémēne cu St. Mihaiu, ei cu draculu! Astu-felu toti Paru cunósce mai de graba, si acést'a ar fi bine pentru gendarmeria.

Pana candu capitanelu vorbiá, domnisiór'a Iulia Chadorant, frumós'a blondina cu ochi gingasi, fi-c'e'a ospetarului „Armeloru Franciei“, deveni palida.

— Dumnedieulu meu, — siopti ea tulburata, confusa, cu ánima agitata, — acelu domnu tineru atátu de frumosu și placutu, si cu atát'a politetia, care a cinatu la noi acuma-su trei dile, si care — intr'unu momentu candu eramu singuri — mi-a prinsu man'a, sioptindu-mi linu niste cuvinte atátu de frumósă, erá marquisulu de Saint-Maixent! Eu lu-recunosc, erá dinsulu! Este óre cu putintia cá elu sê fia vinovatu, unu peccatosu mare, cu acei ochi, acea privire, acelu surisu? Nu, nu, eu nu credu acést'a; dinsulu e acusat pe nedreptu; dinsulu e nevinovatu, sum sigura de ast'a!

— Marquisulu de Saint-Maixent, — continuá Denis Robustel, — are datin'a de-a imbracá — de candu e fugaru si urmaritu de lege — unu gherocu suru tivitu cu negru de-a supra unui peptaru de caprióra.

„Peleri'a sa de lana sura n'are alta inzestrare decâtu o péna négra. Elu calaresce unu calu galbenu-auriu, de o iutíme mare, care lu-pórta cá ventulu.

„Acést'a e gentilomulu. Acuma sê trecemu la servitorulu lui. Acést'a, care se numesce séu si-dà numele Lazaru, este cam de aceea-si etate cu domnulu seu. Dinsulu e unu fecioru de talia mijlocia, mai grósă decâtu subțire. Fati'a lui plina are o colóre pronunziata; perulu seu e castaniu; ochii-i sunt deschisi. Elu nu pórtă livrea si calaresce unu calu micu murgu, chioru de ochiulu stangu.

Amendóue descrierile nu diceau mai multu decâtu atát'a.

— Sciti acuma, bunii mei amici, atát'a câtu scíu si eu, — continuá capitanelu. Acesti ómeni blaste-mati, despre cari am vorbitu, se afla in tiéra; scimu acést'a pozitivu. Grabiti dar a-i cautá pre totu-inde-ne, si profitati de ocaziune! Nici odata, dar nici odata, eu v'o dicu ast'a, nu veti mai avé asemene ocaziune!

Dieiti'a Fortuna trece aprópe de voi; prindeti-o de cei trei peri ai ei!

— Traiésca capitanelu! — strigá multimea.

II.

Fic'a ospetarului.

Intimpinatu de aceste strigate, indestulitu cu sine insu-si și incantatu de ascultatorii sei, Denis Robustel indeplinindu prim'a parte a insarcinării sale, se cobori, legá calulu seu cu capestrulu la un'a din verigele de feru, batute in parete a nume spre acestu usu; facu semnu ómeniloru sei de a-i urmá esemplulu si intrá in sal'a de josu a ospetariei, unde si cei cinci gendarmi calari inca mersera numai decâtu.

Demnulu capitanelu ceru unu ciocanu si patru cuie, pe cari i le dadu ospetarulu cu tóta gracia, si cu propriile sale mani afsiá pe parete, in loculu celu mai bunu, sub oglind'a intunecósă, descrierea marquisului de Saint-Maixent si a servitorului seu.

— Nene Vilelme, — i dise elu apoi, — mai avemu inca o cale lunga, si éta caldur'a ne nadusiesce; ceva recoritoru nu ni-ar face reu. Suntemu siese inși, ada-ne siese óle din acelu vinu piscatoru de gátu, de care si caprele jóca . . . sê bemu putintelu!

Badea Chaderant nu lasá cá si i se repetiésca porunc'a, si peste unu momentu gendarmii incepura a bé in sanetatea regelui, a locotentului civilu si chiar si in a capitanelului.

Iulia Chadorant, jun'a blondina, viniá si se ducea in giurulu mesei, par cá nu sciea ce sê fncă, si intorcea printre degetele sale unulu din cornurile zadiei sale de cartonu rosii.

Erá evidentu, cá jun'a féta se aflá sub impresiunea unei dorintie ardinte, de a intrebá ceva, inse sflé'a naturala in etatea sa si la sexulu seu o retineau si o impedeau de-a puté vorbi.

In fine ea se 'ncuragiá, si la momentu inrosindu-se cá maculu, intrebá :

— Dar ce grozavía a facutu, domnule capitanelu, acelu marquis de Saint-Maixent, incátu sê promitu trei mii de livre aceluia care lu-va predá, — si sê i se taia capulu, de cumva va fi prinsu?

— Ah! ah! — respunse capitanelu rídiendu cu hohotu, — acést'a te interesséza, frumós'a mea copila, de óra-ce ai auditu povestindu-se, cá marquisulu e unu omu frumosu. Firesce, firesce! . . . Tóte femeile sunt create asiá . . . Pentru cá ele se lasa sê fia prinse de ochi. E bine, ti-voiu povesti istori'a cu tóta placerea.

„Marquisulu de Saint-Maixent, pe care lu-venámă de presinte, se trage din partile nóstre. Tatalu-seu, unu fruntasiu vrednicu, care astadi ar muri de mahnire de cumva n'ar fi muritu cadiendu de pe calu acuma-su cinci séu siese ani, avea unu castelu si mosii mari la vr'o dóue dieci de mile d'aice, la marginea de Auvergne de susu si de Velay, catra Brioude. Acesti Saint-Maixent sunt ruditi cu tóta nobletia din provincia si a nume cu contii de Rahon, cei mai bogati cavaleri din Auvergne de susu. Candu betranulu marquis muri, fulu seu n'avu nimica mai grabnicu decâtu sê plece la Paris, spre a duce acolo o vietia atátu de risipítore, incátu neajugendu-i-se viniturile, apucá sê vendia rónđu pe rónđu mostile; sê imprumute a supra castelului; pe scurtu, a prepadí tóte.

„Dar aceste inca tréca-duca-se! Pan'aci nu erá inca nici unu reu atátu de mare!

„Fia-care omu e Domnu a supra averii sale si se póte ruiná dupa fantasi'a sa, nu-i asiá? De altmintre, juneti'a trebue sè-si petréca.

„Inse, candu omu s'a ruínatu prin astfelu de modu, ar fi potrivitu sè remana in pace si sè devina omu de omenia, indata-ce nu mai are nici unu cruceru, si ast'a e ceea ce marquisulu n'a facutu.

„In acelu timpu nu-lu urmariam, intielegi dara, cá nu potu sè-ti povestescu din firu in peru tóte nimericiile câte a inceputu sè faca. I se treceau cu vedere multe, din caus'a numelui seu, a familiei sale, a amiciloru sei puternici, cari nu crutiau nici ostenele nici spese, spre a-lu mântui din positiunile in cari cadea; dar intr'o di, acuma-su cincí séu siese luni, glumele s'au pré ingrosiatu: dupa escesse urmá crim'a.

„Marquisulu omori unu omu cá sè-i rapésca pung'a . . .“

Julia Chadorant nu putu retiné o esclamatiiune de gróza si de spaima.

— Unu gentilomu sè omóra pentru cá sè jefuésca! — esclamá ea. Este ast'a cu putintia?

— E mai multu decátu cu putintia, frumós'a mea copila, — respunse capitanulu, — e siguru, de óra-ce e adeveritu. Se afla declaratiunea omului omoritu, carele pe câte-va minute si-a vinitu in ori si n'a muritu decátu numai dupa ce a numitu pe ucigasiulu seu.

Jun'a copila si-inchiná capulu. Nici decátu nu putea sè crédia.

— Dóra acusatorulu erá unu inimicu, — si-dise ea de totu incetu; — si crediendu fara temeiu d'a fi recunoscutu pe marquisulu, l'a numitu din ura si din resbunare.

— In urmarea acestei aventuri tragice, — continuá Denis Robustel, — gentilomulu nostru, decretatu a a fi prinsu, fu silitu a parasí Parisulu cu tóta iutiél'a si vini sè se ascunda in Auvergne, sperandu fara 'n-doiéla, cá sosindu intre muntii nostri justiti'a va incetá d'a-lu urmari.

„Credi dóra, cá cu asemenea sperantia, multu putinu fundata, dlu Saint-Maixent s'a purtatu asiá, cá sè se faca uitatu si s'a feritu cu precautiune de a trage a supra-si atentiunea prin cutare fapta compromitetóre?

„Oh! se vede, cá cunosci reu pe acestu domnu séu mai bine, cá nu-lu cunosci.

„Dupa ce dinsulu a incercatu sè faca o insielaciune — (nu erá sè faca unu ce mai micu, decátu sè ia in impumutu o suma mare pe niste mosii, cari nu mai apartineau lui, si notarulu erá p'aci sè se duca in eróre prin aparinti'a lui buna si prin cuvintele sale frumóse,) — marquisulu nu mai avea parole de felu.

„Lazaru, acestu servitoru de omenia, pe care domnulu locotenentu civilu lu-judeca vrednicu de a fi cuprinsu in urmaririle comandate in contra domnului seu, revini la dinsulu.

„Acestia amendo se asiediara intr'unu turnu ruínatu, care domina drumulu unde acela se perde sub copacii mari ai padurei de Roquevaire, si, cá niste paseri rapitóre, cari pandescu la préda, s'asvêrliau de acolo a supra caletoriloru cá sé-i jefuésca.

„Unu perceptoru de saline, care viniá calare si

care voi sè-si apere strait'a cu bani, fu lasatu mortu isbitu cu patru lovituri de cutitu.

„Optu-spre-diece plansori, tóte bine motivate, sosira la presidiulu de Clermont abiá in siese septemani, si mai multe trupe de gendarmi percursera diu'a si nóptea padurea de Roquevaire; dar spre nenorocire eu nu eram acolo, si — de altmintre — marquisulu luandu veste de aceste urmariri, disparu de totu.

„In decursu de câte-va septemani i se perdú urm'a, si nu se mai audiá vorbindu-se despre elu nici directu, nici indirectu; dar intr'o di locotenentulu civilu primi unu avisu, cá doi plugari se infatisiéza in tóte tégurile si cumpera vite multe, vendiendu-le putiuu mai departe, si cá acesti plugari platescu cu bani de auru de o executiune perfecta, cari inse totusi nu sunt de auru.

„Cei doi plugari, a caroru descriere identica viniá de odata din dóue-dieci de láturi, fure recunoscuti — fara d'a se mai poté indoi — cá sunt: marquisulu si servitorulu seu.

„Dupa ce a fostu lotru pe drumulu de tíera, infricosiatulu gentilomu se facú falsificatoru de bani!“

Capitanulu se intrerupse cá sè póta bé unu paharelu de vinu, despre care disese, cá face sè jóce caprele, dar care parea a produce efectulu celu mai bunu a supra stomacului seu.

Julia Chadorant, palida, cu manile puse la olalta, cu nările reslatite de emotiune, continuá a-lu ascultá si atunci candu dinsulu nu mai vorbiá.

Intrerumperea fu scurta.

— Inca n'am spusu totu, — reluá vorb'a Denis Robustel, — si marquisulu de Saint-Maixent pare cá a pastratu fapt'a cea mai frumósa pentru fine.

„Acuma-su optu dile (prin urmare istori'a e nóua,) junele domnu, suprinsu de vijelia, fiindu singuru si in departare mare, dóra, de locuinti'a sa necunoscuta, care i servesce dreptu asilu, cerú si primí ospitalitatea buniloru frati din conventulu de Saint-Landry.

„Elu nu-si spuse numele . . . me insielu, elu spuse numele primului gentilomu ce-i vini pe budie. Fu intimpinatu cá unu óspe pe care l'a transmisu Dumnedieu. Aceia i uscara hainele sale ude, i taiara puulu celu mai grasu, i servira un'a din buteliile pline cu vinulu celu mai finu rezervatu pentru gur'a emintiei sale archiepiscopului, candu merge sè viziteze conventulu in caletoriile sale pastorale, si in fine ei i dadura patulu celu mai móle.

„Dar, in mediulu noptii, marquisulu de Saint-Maixent esi din odai'a sa, se furisiá in capela, sarí prin o feréstá si fugi; elu duse cu sine vasele sante, facú din ele o ruda si in diu'a urmatóre avú indresnel'a o vinde unui jidovu din Clermont, la care se si gasi.

„Furtulu, omorulu, sacrilegiulu, éta faptele innalte, éta actiunile de frunte ale marquisului!

„Credi acuma, frumós'a mea copila, cá cele trei mii de livre oferite prin domnulu locotenentu civilu, sunt unu pretiu pré urcatu pentru prinderea unui asemenea omu?“

Julia Chadorant nu respunse nimica.

Ea meditá, precum meditéza aceia, cari nu voiescu sè crédia ceea si cauta arguminte puternice spre a combate chiar si aparinti'a.

(Va urmá.)

S A L O N U.

Calindarului septemanei.

Dumin.	30 11	D. jud. Ies. carn. ss. 3 ier. Vas. Grig.
Luni	31 12	ss. Cir. Ioan. ss. mm. Victorin, Victor.
Marti	1 13	ss. mn. Trifon, Secund, Teon.
Mercuri	2 14	Intimp. Domn. s. m. Agatodor.
Joi	3 15	dr. Sim. pr. Anna. s. m. And. pr. Az.
Vineri	4 16	c. p. Isid. Pilus. ss. mm. Avr., Teoct.
Samb.	5 17	ss. mm. Agati, Teod. c. p. Teodosiu.

Serisori din Bucuresci.

— 4 febr. st. n. — 23 jan. st. v. —

(La ordinea dîlei? Guvernulu liberalu — Scandalu in teatru nationalu. — Don Carlos si „oda in prosa.“ — Contii Chaudordy si Corti. — Societatea studentiloru in medicina. — Concertulu domnisiorei Assan. — Doue cuvinte despre carnevalu.)

La ordinea dilei?

Cris'a si numai cris'a ministeriala!

Ori unde mergi, ori cu cine vorbesci, séu déca remani a casa si te cauta vre-unu amicu, nu vei puté scapá de a nu conversá despre cris'a ministeriala.

Cum sè scape lumea de acestu sujetu in conversatiunea presenta, mai alesu candu in tóta septeman'a nu s'a intemplatú alta noutate, decátu s'a repetitu aceea de: crisa ministeriala?!

Nu, nu se póte, càci fia-care Romanu adevératu e ingrigitu si se intréba: ce sè fia si ast'a?

Si cu totu dreptulu!

*

Asiá dara crisa ministeriala . . .

Dandu-si mai antâiu dlu Sturza (min. lucrârilor publice) demisiunea si inlocuindu-lu dlu Vernescu (min. de interne) lucrulu se pareá liniscitu.

Inse tocmai pe candu domniá cea mai deplina armonia între ministrii, ne surprinse dlu N. Ionescu (min. de esterne) trecêndu — cá in plimbare — liniscitu si pe tacute, de pe banc'a ministeriala pe cea de deputatu . . .

Toti cautara sè cunósca caus'a si nimeni nu afliá nimicu.

Ocupandu-se cu totii de acestu faptu, in locu sè dobendimu dorit'a lamurire se respândi scirea, cà si dlu Vernescu si-ar fi datu séu si-ar fi dandu demisiunea . . .

Lucrulu stá astfelu: Dlu Vernescu nu mai e ministru si dlu Ionescu si-ar fi retrasu demisiunea.

Cine scie ce jocu alu sortii va mai fi si ast'a!?

E tristu, tocmai in impregiurările de facia, candu ne vedemu amenintiati de tóte partile.

Nu scimu ce va aduce diu'a de maue!

*

Inca unu lucru!

Mercuri sér'a in 24/12 jan. se intemplá unu scandalu in teatrulu nationalu. Lucrulu se petrech astu-modu: Unu afisiu alu dlui M. Millo anunciá in teatrulu nationalu, pentru sér'a de 24/12 jan., representatiune de mai multe bucâti, între cari si aceea intitulata: „Haine vechi séu sdreptiele politice“, care s'a mai jocatú inca de câte-va ori pe scen'a teatrului de la Bossel.

Publiculu la afsierea acestei din urma cantionete, alergá in gramada a luá bilete spre a o vedé.

Sal'a teatrului erá plina. Se jucá antâiu „Doi pricopsiti.“ Se presintá apoi dlu Hubch spre a ne transportá cu arculu seu atâtu de bine manuitu. Candu erá sè se presinte „Haine vechi“, publiculu se pomenesce cu „Barbu lautarulu.“ Pentru deferentia ce aveá catra iubitulú seu artistu, publiculu tace, cre-diendu cá acea cantioneta va remané pentru fine. Care fu inse mirarea, care fu indignarea sa candu a vediu tu cá inca nu erá bine terminatu „Barbu lautariulu“ si policandrulu s'a stinsu! — Publiculu a simtitu antâiu unu fiору de spaima, pe urma s'a liniscitu inchipuindu-si cá, voindu sè întórca robinetulu spre a micșiorá lumin'a, lampistulu l'a intorsu pré multu si gasulu s'a inabusitu, ér altii cari erau acum initiati in misteriu lu dieiloru din comitetu, sciindu de unde vine, asta ob-securitate fu atâtu de placutu in unele regiuni.

Dlu Millo fu chiamatu sè jóce, la care respunse cá e opritu de comitetu. Atunci publiculu infuriatu strigá: „Haine vechi! Josu comitetulu!“

Lampele se stinsera tóte. Publiculu se liniscu prin intervenirea politiei si Millo trebui sè jóce la lumin'a a 4 lampe inaintea a 800 de persóne!!

*

Cu tóte aceste Bucurescenii in momentele de facia fura veseli, càci in mijloculu lorú fu unu óspe: Don Carlos! Care veni Vineri in 26/14 jan. insocitu de d. marquis de Res-Paldiza Siambelan si d. gener. Gonzalez y Boet adjutantulú seu.

Nu voiu spune aci primirea ce o avú, nu e nici loculu, asta o spuna diuarele politice.

Aci inse me voiu restringe numai la atát'a, cá primirea fu bine si cá cu asta ocaziune avuramu fericirea de a ceti si o curiósá „oda in prosa“ intitulata: „Don Carlos“ si publicata in „Telegrafulu“ din 20 jan. st. v. de dlu N. Scurtescu, care incepe prin aceste cuvinte:

„Te salutámu, maretiu represintantu alu pré cinstitei domnií spanióle!

Bunu venitu printre noi teribila majestate a Spaniei!

Te salutámu, sementia regésca si puternice spriginu alu dreptului divinu.

Ai binevoitu a ne face onórea sè ne vizitezi si nimenea nu te baga in séma!“

Si incheia astu-felu:

„Mergi sanetosu, Rege fara regatu, mergi suveranu aventurieriu; voiagiú bunu, Erostratu modernu, si sè nu mai revini nici odata intr'unu pamentu ingratu cá alu nostru, la unu poporu ce nu respecta pe *stapanii omenirei!*“

*

Totu in timpulu acesta mai avuramu fericirea de a salutá in mijloculu nostru si pe plenipotentiarii sororiloru nóstre la conferinti'a Constantinopolitana: contii Chaudordy si Corti (Francia si Italia) cari so-sira in 2 febr. (20 jan. st. v.)

Representatiunea alergá la noii ospeti spre a le depune onorurile cuvenite.

A dóu'a di se audi scirea, cá plenipotentiarii

vinu sè cerceteze universitatea, museulu si bibliotec'a centrala. Bulevardulu gema de multime de studenti si cetatieni, ce alergasera aci spre intimpinarea loru. Durere, n'avuramu asta fericire, caci ei n'au vinitu.

Putemu fi fericiti, ca ei au fostu in sinulu nostru. Au venitu sè ne vedea, ca sè spuna mameloru loru, ca trainu, Romanii traiescu, fratii loru. Ei ne cunosc, ne vreu binele, suntemu fericiti.

O, de ne-ar fi cunoscutu numai cu unu seclu mai nainte . . . ! ?

*

Cu cinci zile mai inainte de sosirea contiloru Chaudordy si Corti la Bucuresci, studentii in medicina avura o serbatore; ei serbara aniversari'a a dou'a de la inceputulu Societatii loru, tinendu o siedintia publica.

Sambata in 27/15 jan. la 8 ore ser'a, sal'a destinata pentru siedintia fu plina de publicu, in cea mai mare parte studenti, bucuri'a si fericirea se putea ceti pe fruntile tuturor.

La 8 si 1/2 ore siedinti'a se deschide. Dlu presied. Drd. C. Istratu tinu o vorbire prin care areta lucrari si prosperarea Societatii in anulu espiratu 1876. Despre reusita vorbirei ajunge a spune, ca-i urmara aplause frenetice.

Urmara raporturile bibliotecariului si cassariului.

In fine dlu Drd. N. Manolescu, se suie pe tribuna, pentru a ne amusa cu interesantulu seu discursu : „Despre folosele Societatii.“

Bucuri'a era generala, erau trecute 11 ore si cu tote aceste ni se paru ca siedinti'a dura pre pucinu.

Dupa multe stringeri de mana, gratulari si urari ne despartiram pentru a ne readuna Dumineca la 7 1/2 ore ser'a si a merge cu totii la teatru nationalu, unde avea se joce stimatulu artistu M. Pascaly in „Mires'a poporului.“

*

De sera va ave locu in sal'a Ateneului unu concertu pre interessantu. Domnisor'a Assan, care — gratia Mariei Sale Domnei! — a studiatu artea cantarii la un'a din cele mai distinse profesore de cantu din strainetate, intorcendu-se in tiara, va da unu concertu, cu concursulu dloru L. Wiest, Lubicz si Dimitrescu.

Eta program'a : Partea I : Trio de dnii Lubicz, Wiest si Dimitrescu ; Barbier (Cavatina), cantatu de dsior'a Maria Assan ; Solo pentru violoncelu, de dlu Dimitrescu ; La Fauvette, doi ochi, cantatu de domnisor'a Assan. Partea II. Trio, dupa Ladasson de dnii Lubicz, Wiest si Dimitrescu. Wiegenlied, Variations, die Ungeduld, cantate de dsior'a Assan ; Solo pentru violina, de d. L. Wiest ; Valsu cantatu de dsior'a Assan.

*

Era se finescu aci, dar sciu bine, ca multi si mai cu sema amabilele cetitoare, voru fi curiose a sei ceva si despre carnavalulu Bucuresciloru. Cu durere, nu potu satisfac curiositatea dloru, decatu numai prin atata ca baluri se facu multe — forte multe, dar ce folosu? tote se facu numai sub masca . . .

Cu alta ocaziune — altele.

La revedere !

B. Lad. Biamu.

Oglind'a lunei.

(H.) Am se ve povestescu o istoriara picanta, frumoase cetitoare! V'am anuntiatu, ca conferinti'a din Constantinopole s'a spartu, fara ca se se fi pututu realisa scopulu ei : complanarea turburariloru din Orientu. Acuma se ve spunu, ca pentru ce nu s'a pututu ?

Lucru necredutu ! Femeile au jucat si cu asta ocaziune rolulu principalu. Ele au tiesutu intrig'a, care a datu directiune decisiva unui pre importantu actu politicu.

Eta cum s'a intemplat !

Se scie, ca amicii Turciloru au speratu multu de la purtarea marquisulu Salisbury, care — ca delegatu alu Angliterei — inainte de a merge la Constantinopolea, a colindatu prin tote capitalele puteriloru mari, facandu propaganda in favorulu Turciloru.

Dar Salisbury nu era singuru. Cu dinsulu se afla si soci'a lui, o dama de nalta cultura literaria, care a debutatu si prin revistele englese.

Fiindu o femeia atatu de invetiata, ea inca are principii, si principiile ei relative la Turci, sunt de totu nefavoribile pentru acestia.

Sosindu la Constantinopole soci'a lui Midhat-pasia dede in onorea marquisei o serata — in haremulu ei. Innaltele dame invitate tote se infatiasira precisu. Numai una intardiá, marquis'a Salisbury. Ea fu asteptata multu timpu. Dar insedaru. In sfirsitu domn'a casei vedindu ca indesiertu astepta, invitá damele la mesa. Pe candu ele se ospetau mai bine, eta se deschise usi'a salonului, si intrá marquis'a. Domn'a casei grabi a-si cere scusele. Inse marquis'a respunse grosolanu : „N'am vinitu se siedu la mesa, caci n'am nici o placere se cinezu turcesce.“ Domn'a casei devine confusa, dar se nisuieste a remane totu afabila. Apoi o conduce in budoaru, i areta garderob'a si pretiosele. Inse engles'a remane rece la vederea tuturor si in urma intréba : „Nu-ti e rusine, domna, a ave atate pretiose, sciindu, ca fia-care diamantu a fostu udatu cu cate o lacrima, si fia-care rubinu a fostu stropitu cu sange?“ Soci'a lui Midhat deveni rosia ca raculu, dar nu respunse nici unu cuventu.

Dupa unu astu-felu de incidentu o a trei'a femeia, soci'a ambadorulu russescu Ignatieff si-a pututu indeplini misiunea cu atatu mai bine. Dama incantatore, atitudine eleganta, infatiasire stralucita, amabila, conversatiune deobligatore, origine vechia si cea mai importanta scara sociala, — eta atributele ei. Chiamarea dinsei e se cuceresca si se castige amici.

E bine aceta femeia extraordinaria arunca ochii spre marquis'a, si nu insedaru ! O incatusia. Aceea inriuri a supra barbatulu ei, si eta astu-felu caus'a explicata, ca pentru ce marquisulu Salisbury a vorbitu in conferintia asiá categoricu cu Turcii.

Dar nici Midhat-pasia nu remase datoru, dupa ce soci'a lui i povesti insult'a indurata. Salisbury avea cu sine si pe fiulu seu, unu tineru cam de 13 ani, despre care Midhat pasia audise, ca i placu magarii; deci, sub pretextulu de a face o placere tinerulu Salisbury, Midhat i daru unu magaru, o magariuia si unu magariuiu.

Dar copilulu naabei intielese si elu alusiunea, deci numai decatu si dede nume magariiloru. Numi magariulu — „pasia“, magariuia — „Midhatésa“, si magariuiu — „constitutiune.“

Éta prin ce intemplări mici se esplica rezultatul neasteptatu alu unor evenimente mari!

*

Tocmai candu scriseramu aceste sire, telegrafulu ni aduse din Constantinopole o scire foarte neasteptata. Turcii procedu turcesce, si in câte-va luni au facutu Europei multe suprinderi mari.

Suprinderea cea mai noua este acést'a : Marele viziru Midhat pasia, alu carui portretu s'a publicatu in nrulu trecutulu alu „Familiei“, carele avea tóte puterile intrunite in manile sale si crá menitu a conduce destinele Turciei, la inceputulu septemanei fu destituitu de sultanulu si tramisu numai decátu in esiliu la Lidia.

Caus'a adeverala a destituirii sale inca nu se scie. Unii dicu, cà elu a fostu capulu unei conspiratiuni pentru resturnarea sultanului; altii inse sustinu, cà numai intrig'a lui Ignatieff l'a trântitu.

Ce va fi adevèrulu, vomu vedé. Acuma numai inregistràm, cà in loculu lui Midhat fu numitu mareviziru Edhem pasia.

Intr'aceste negociatiunile cu sèrbii si montenegriini se continua, dar nu cu succesu. Turcii sunt pré pretensivi, si sèrbii nu potu sè primésca conditiunile.

*

O depesia din Bucuresci anuncia, cà ministeriulu nou s'a formatu astu-felu : Brateanu presiedinte si interne, Dimitrie Sturza finantie, Campianu lucràri publice, Doganu justitia séu instructiune publica, Ionescu esterne, Slaniceanu resbelu.

Curierulu modei.

— 8 fauru. —

Iubit'a mea!

Cu tóte cà ne aflàm cam pe la finea carnevaului, totusi cugetu cà-ti voiu face placere, descriindu-ti câte-va toaleta elegante si gustuóse, pe cari a nume mi le-am insemnatu in balurile in cari am participatu si eu.

Prim'a toaleta din fail colórea crême, de desubtu decorata cu incretituri si pufuri totu din fail, mestecata cu putinu gaze totu din aceea-si colóre, peste decoratiune de desubtu se aplica dóue esiarpe costisiu din catifea négra, cari sunt decorate pomposu cu ghirlande de flori in diferite colori. Inderetru, pufuri din fail, mestecate cu catifea; slepulu lungu unduléza inzestratu cu unu buchetu cu dóue ghirlande. Talia-pantieru cu draperii de catifea, decorata cu ghirlande de flori. Capurile se friséza foarte mici; si de-o parte se aplica o cununitia mica de flori. Ventralulu din osu de elefantu. Manusile albe cu 8—10 bumbi.

Cunoscéndu bunulu teu gustu, si sciindu cà colórea vènetu ti-e favorita, éta dara ti-descriu si o tealeta vènetu. Rochi'a din fail, de desubtu decorata cu 4-5 plisé-uri inguste de gaziru vènetu-deschisu; tali'a din fail, de care este atèrnata o esiarpa lata totu de gaziru, adunata in cretiele; inse trebue sè ajunga pana la plisé-ulu de desubtu. Esiarp'a in giuru decorata cu plisé-uri inguste, si de-a supra acesteia ghirlande argintie, preperate cu nu-me-uitá, ér pe capu o diadema de argintu cu nu-me-uitá.

Mai éta o toaleta! Alba de atlasu, tali'a croita intr'una cu rochi'a, adeca croiulu à la princesse, decorata cu illusion albu, inzestratu cu ghirlande de crinisioni lila. Acésta inca e o toaleta foarte eleganta.

Éta si un'a de di! Stof'a gangarn verde foarte inchisu; rochi'a decorata cu o incretitura mai lata si dóue plisé-uri inguste, ér de-a supra unu pantu din fail verde de aceea-si colóre. Cazaculu din gangarn, decoratu cu fail, manecile si fioncurile dinderetru totu din fail, — este mod'a cea mai noua.

Inse destulu atât'a pentru asta-data! Remanu a ta

Alesandrina.

CE E NOU?

Cabinetulu Tisza a dimissionatu! Éta evenimentulu septemanei. Dimissiunea formalu, subscrisa de intregulu ministeriu, se substerne Maj. Sale tocmai in momintele candu scriemu aceste sire, (vineri la mié-dia-di.) Cine va fi siefulu cabinetulu urmatoru, inca nu se scie. Se vorbesce de br. Sennyey.

Camer'a deputatoru in septeman'a trecuta a tinutu numai o siedintia, in care s'a verificatu alegerea dlui Hodosiu. Siedinti'a vítóre va fi sambeta, candu ministrulu presiedinte va raportá despre decursulu crisei ministeriale.

Camer'a Romaniei a votatu pentru ajutorarea Societáti „Roman'a Juna“ 1000 lei; éra pentru alte societáti de cultura de dincóce de Carpati 1000 lei.

Deputatiunea tinerimeii magiare va sosi dumineca a casa din Constantinopole. Cei de partid'a estrema facu pregatiri mari pentru primirea ei. Erá vorba si de o masineria, prin care cerulu intregu s'ar fi coloratu rosiu-albu-verde. Seriosu!

Din Aradu pana la Pancota s'a deschisu calea ferata, care se cladesce pana la B. Ineu.

Carnevalu.

Balulu reuniunii femeiloru romane din Brasiovu a reesitu foarte frumosu. A fostu foarte elegantu, de si nu luxuriosu. A participatu nu numai publiculu romanu, dar si celu de alte nationalitati inca a fostu bine represintatu. Cadrilulu si Roman'a s'au jucatu de 60 parecchi. Balulu s'a deschisu cu „hor'a Severinului.“ Sal'a a fostu decorata cu colori nationale. Ordinea de dantiu pentru dame éra compusa in form'a unui buchetu de flori. Meritul arangiárii e alu dloru: dr. I. Mesiota, Ioanu B. Popu, Iulianu Filipescu si Stelianu Mihailovicu.

Din Blasiu primimu urmatórele sire: „In 27 l. c. s'a tinutu aici in otelulu nationalu balulu reuniunii femeiloru romane, — intru folosulu fondulu scólei de fetitie din locu. Balulu a fostu cercetatu asta-data mai reu, decátu de alte ori; cu deosebire publiculu din afara na a fostu pré bine represintatu. Póte cà timpurile aceste nefavorítóre facu pe o mare parte din publiculu nostru, sè se disguste de petreceri, chiaru si de cele, ce se facu cu scopuri filantropice. Ori, ce credemu cà e mai probabilu, multi nu voru fi participatu din presimtire, cà la balulu acest'a nu voru fi jucatori in proportiune cu numerulu dameloru; de óra-ce, precum se spune, o ordinatiune ministerala opresce ori ce intrunire a junimeii studióse de aici, prin urmare si participarea ei la petreceri. Cu tóte aceste petrecerea a fostu insu-

fletita; sal'a arangiata frumosu, damele si damicelele romane imbracate simplu, dar cu gustu. Din frumós'a cununa de damicele, care de care mai frumós'a si mai incantatóre, amintescu pe domnişórele: Mari'a Rusanu si Mari'a Dragosiu pentru farmeculu si toalet'a gustuós'a. Ar fi de dorintu, cá pana in anulu venitoriu sè dispara din publiculu nostru indiferentismulu, si sè participe in numeru mai mare la petrecerile facute pentru scopuri filantropice."

Romanii din Timişóra voru dá la 2/14 fauru unu balu, in ospetari'a „Regin'a Angliei“ din suburbiulu Fabrica. Venitulu e destinat in folosulu scóloru romanesci din Fabrica. La acestu balu va cooperá band'a lui Nica din Lugosiu.

Érasi balu la Blasiu. Ni se impartesiesce din Blasiu, cá la 10 febr. st. nou se va tiné acolo unu balu in sal'a „otelului nationalu.“ Venitulu e destinat pentru ajutorulu studentiloru saraci in casu de bóla. In nrulu viitoru mai pe largu, — de ni va scrie cine-va.

Biserica si scóla.

Femeile in lumea noua. In iuliu trecutu s'au presintatu la facultatea din Melburn (Australia) cincideci si cincii candidati la examenulu de imatriculare, care corespunde aprópe cu examenulu de bacalaureatu de la noi. Intre acesti candidati erau trei-spre-diece femei. Din numerulu de cincii-diece si cincii au fostu admisi numai trei-spre-diece candidati, intre cari siese femei. Dintre cei siese-spre-diece candidati cari au trecutu cu succesu examenulu necesariu pentru a fi intrebuintiati in servitiulu civilu, siese au fostu femei. (Rom.)

Literatura.

Dlu Al. A. Macedonschi, unulu dintre tinerii nostri poeti cu talentu de peste Carpati, nu este necunoscutu nici cetitoriloru foii nóstre, cáci in anii din urma amu preprodusu cáte-va din frumósesele sale poesii. Cu tóte aceste inse acuma, candu dsa cu poesiiile din nrulu presinte — nepublicate inca nicairi — ni face placerea sè intre in sirulu colaboratoriloru nostri, promitiendu-ni — in o scrisóre particularia — a devini unulu dintre cei mai fideli, ni luàm voia a trage atentiunea publicului a supra acestui nou talentu literaru. Dlu Macedonschi, filulu repausatulu generalu Macedonschi, e inca pré tineru, abia la inceputulu carierii sale, totusi are deja unu nume bunu in literatur'a romana. A debutatu in mai multe diuarie din Bucuresci, a publicatu si o culegere din productele lirei sale, sub titlulu „Prima verba,“ — a redactatu si unu diuaru „Oltulu.“ Lu-salutámu cu bucuria in cunun'a colaboratoriloru nostri!

Apelu catra domnii autori. Unulu din relele de cari suferu miscarea literaria la noi, este cá nu se scie mai nici odata déca si unde a aparutu unu opu literariu óre-care Numai din intemplanse se publica une ori printre cele alalte insciintiári si acele relative la miscarea literaria. Este inse de celu mai mare interesu, atátu pentru autori, cátu si pentru publicu, cá opurile ce iesu la lumina, sè fia cunoscute din data si in sfera cátu se póte de intinsa. Spre a implini acésta lacuna, subsemnatulu am prelucratu opuscululu intitulatu „Trei ani din literatur'a Romana“, indice bi-

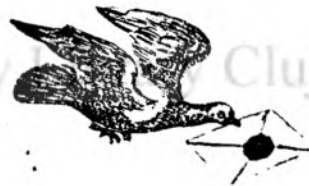
bliograficu alu cartiloru publicate romanesci séu de Romani in anii 1874, 1875 si 1876, precedatu de schitiile biografice ale literatiloru Romani din Macedoni'a. Inse precum nici unu lucru, asiá nici brosiur'a de facia nu s'a pututu tocmái completá, mi-iau dara libertatea a me adressá catra toti domnii autori si editori, rogandu-i sè binevoiesca a ne tramite cáte unu esemplariu din operile publicate ale domniei loru (fia de ori ce natura: beletristice, didactice, filologice, istorice, juridice, moralo-religióse si sciintifice) pentru a se puté trece in editiunea a dóu'a a brosiurei mentionate, cum si in cursulu nostru de literatura, ce-lu avemu gata pentru publicare. Sperámu, cá acésta propunere va fi primita cu placere de catra domnii autori si editori. Asemenea vomu fi multiamitori tuturoru aceloru domni cari aru avé bunavointi'a a ne tramite unele schitie esacte din viéti'a barbatiloru nostri din Transilvani'a, cari s'au ocupatu de literatura, in ori care ramu alu ei! Ori ce oferte, cereri, séu desluciri se voru tramite sub adress'a: G. Popescu Bucuresci, calea vergului 104.

Suvenirea mortiloru.

Demetriu Danciu, teologu de anu IV in Gherla, a repausatu la 31 jan., in etate de 24 ani.

Ioanu Fratila, unu tineru de buna sperantia, carele a terminatu cursulu teologicu in Blasiu, a repausatu de curendu, in flórea etáti sale.

Post'a Redactiunii.

Societáti In. Cl. in Bl. Cóle singuratiche nu mai avemu din acele lucrári. Exemplarele comandate din „Goronulu lui Horia“ se voru tramite dílele aceste.

Societáti A. S. in G. Din anulu 1875 nu mai avemu din „Familia“ nici unu esemplaru.

Blasiu. Impartesír' de aceste din viéti'a sociala de pe acolo vomu primi totu-de-una cu bucuria.

Reclamatiiunile primite in decursulu lunei trecute tóte s'au indeplinitu. Cei ce n'au primitu vr'unu numeru reclamatu, binevoiesca a reclamá!

Versurile: La assentare. Din'a resbunarii, Amalia, La ea, — nu se potu publicá.

Dlu B. L. B. in B. Multiamita. Cátu mai multe de aceste, suprimandu cu totulu politic'a de partida. Salutare!

A dóu'a editiune

din

„Goronulu lui Horia“

legenda

de

Iosifu Vulcanu

a aparutu de sub tiparu in septeman'a trecuta. Pretiulu unui esemplaru e numai 5 cruceri; dar mai putine decátu 10 esemplare nu se tramitu. Bani sunt a se tramite inainte la redactiunea acestei foi.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierii nr. 39.